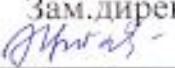

МБОУ «Хошун-Узурская СОШ имени Эрдынеева Ш-Н.Э»

<p>«Согласовано» Зам.директора по УВР Цыбанова Э.В. от «2» сентября 2023г.</p>	<p> Директор школы Салзанова В.Б. от «2» сентября 2023г.</p>
--	--

**Рабочая программа
по бурятской литературе в 8 классе**

ФИО учителя – Цыбанова Э.В.

Учебный год – 2023-24

1. Тайлбары бэшэг

Буряад хургуулийн 8-дахн класста үзэгдэхэ программа идейнэ, научна, методическа талаараа үе сагайнгаа эрилгэнуудтэ тааруулжа, Буряад Республикын хуралсалай болон эрдэм ухаанай министерствын дуралхабан «Буряад хургуулийн программанууд. Буряад хэлэн ба литература. 5-11 классууд» гэхэн 1994 ондо хэблэгдэхэн программын ёһоор зохёогдоо. Буряад литература үзэлгэ болбол имагтал түхэл янза дурөөр харуулдаг дээрэхээ, хурагшадые арад зондоо үнэн сэхээр хүмүүжүүлэхэ хэрэгтэ тон ехэ улха шанартай.

Хурагшадта түрэлхи литература шудалан үзүүлэхдээ, буряад хэлэнэйнгээ баялигтай гүнзэгыгөөр танилуулха, найнаар хэлүүлдэг, уншуулдаг, бэшүүлдэг болгохоһоо гадна, буряад арадайнгаа ажабайдал, түүхэ, заншал, зан абари үзэжэ байгаа зохёолнууд дээрэ үндэһэлэн, найнаар ойлгуулха, ухаан сэдхэхэлдэнэ шэнгээхэ, манай обществын ёһото эрхэтэн болгон хүмүүжүүлэхэ гэхэн шухала зорилгонууд табигдана

Багша хадаа хэшээл бүхэнөө буряад литературын хүмүүжүүлхы үүргэнүүдые шударгыгаар бэелүүлэхэ уялгатай.

Буряад литературын VIII классай программа литературно-удаа дараалан гол ёһоор табигдана. Туд программа V – VII классуудай түрэлхи литературын программада түншлэн, саашань үргэлжэлүүлнэ, тинхэдээ хургуулида литература үзэлгын шэнэ шата боложо үгэнэ.

Эндэ түрэлхи литератураар урдахи классуудта хурагшадтай олоһон мэдээ, дүршэл, шадабари үргэхэдхэдхэ, гүнзэгырүүлэгдэхэ, саашадаа X – XI классуудта буряад литература шудалхаар нарин бэлэдхэлтэй болохо юм. Тинхэдээ VIII класста хурагшадтай үзэл бодол хүгжөөхэ, хүмүүжэлэнь нарижуулха, буряад литературада, уран уншалгада дурлалын хурсадхаха, тэдэнэй уранаар уншаха, уншанаа хөөржэ үгэхэ, зохёол шүүлбэрлэхэ, һанал бодолоо дүүрэнээр, гуримтайгаар хэлэхэ, урданай ба мүнөө үеын арадай ажабайдалтай, ажал хүдэлмэритэй нягтаар холбон харуулха, баримталха, зохёолнууд соо зураглагдалан дүрэнүүд дээрэ хүнэй һанал бодол, эрмэлзэл зориг, зан заншал

тухай бодомжлох, согсолго, уранаар хөөрэхэ, бэшэхэ дүршэл шалабарниень бүри сүхээр хүгжөөхэ, нарижуулха зорилгонууд табигдана.

VIII классай буряад литературын программа соо арадай аман зохёолшоо, уран зохёолшоодой зохёолнууднаа эхилээд, литературно-удаа дараалан гол ёһо баримталан, мэдээжэ зохёолшоодой эрхим һайн зохёолнууд, зохёолнууднаа хэһэгүүд тус классуудай һурагшалай наһанда, ойлгосо мэдээдэ тааруулагдан шэлэгдэн абтажа оруулагдаба.

Тус классуудта табигдалан зорилгонуудые хүсэдөөр бэелүүлхын тула литература заалгала хэрэглэгдэдэг арга онолнуудые зохёохы шанартайгаар нарижуулан һайжаруулха, һуралсалай гол түхэл (формо) болохо хэшээлэй хажуугаар лекци, семинар, хөөрэлдөөнүүдые, практикум, консультаци г. м. хэрэглэлсэхэ байна.

Хэшээлдэ багшын оролто үгын удха шанарта ехэ анхарал хандуулха хэрэгтэй. Багшын үнэншэмэ һонин уран хөөрөөн һурагшалай сэдхэл хүдэлгэнэ, аман ба уран зохёол зүбөөр сэгнэжэ һурахадань туһална, тэлэндэ литература на уран хөөрөөнэй жэнээ боложо үгэнэ.

Үгын искусствын уран һайханһаа үндэһлэн программа соо ороһон зохёолнуудые уранаар уншажа, сэдхэлээ доһолгон удхыень ойлгожо, һурагшад ухаагаа баяжуулха байна. Эндэ зохёолой текст дээрэ хүдэлхэдөө, уншаһанаа хөөрэхэ, текст шэнжэлэл хэхэ, зохёолой удхаар һанамжануудаа хэлэхэ г. м. хүдэлмэридэ тусгаар анхарал хандуулагдаха юм.

Һурагшалай бэлдхэл, ойлгосо, мэдээс хараадаа абжа, зохёолой текст шэнжэлхэдэ, үрэ дүн һайтай, таараха арга онолнуудые хэрэглэхэ шухала. Тийхэдэ һурагшад үзэжэ байһан зохёолой удхаар бодомжолохо, гол удхыень гүнзэгы ойлгожо абаха юм.

Туд классуудай программа соо согсолон үзэгдэхэ материалнууд — арадай аман зохёол ба тэрэнэй жанрнууд, үльгэрнүүд ба үльгэршэд, мүнөө үеын хэдэн уранзохёолшоодой зохёолнууд — ороһон байна. Эндэ лекционно арга, хөөрэлдөөнүүдые хэрэглэхэдэ таарамжатай. Тийхэдэ уран зохёолшын зохёол үзэхэдөө, классһаа гадуур уншагдаха тул зохёолшын гү, али

үзэгдэж байсан зохёолой төмдэ дүгэрхы бэшэ зохёолнууды хэрэглэн, семинарай шэжэтэй хэнээлнүүдые үнгэргэжэ болоно.

Мүн энэ классуудга литературна теорёор, хурагшадтай мэдэсэ үргэдхэгдэхөөр, гүнзэгыруулгэдхээр, тэдэндэ шэнэ мэдэсэ үгэхөөр хараалагдана. Литературна теорини ойлгосо, мэдэсэнүүдые үзэжэ байһан ба үзэһэн зохёолнуудай жэшээ дээрэ харуулбал, хурагшадга ойлгосотой байха.

VIII классай программын ёһоор буряад литература үзэжэ дүүргэд байхадаа, хурагшад арадай аман зохёолой бини болоһон, хүгжэһэн, гүрүүшын уран зохёолшодой зохёолнуудһаа эхилээд, мүнөө үсын уран зохёолшодой зохёолнууд тухай гүнзэгы мэдэсэтэй болоһон байха ёһотой. Тийхэдээ арадай аман зохёолой ба литературна зохёолнуудай жанрнууд тухай, уран зохёолой байгуулга, сюжет, темэ, удха, онсо уран аргууд, хэлэн г. м. тухай мэдэсэеэ үргэдхэһэн, зохёолой текст уншаха, хөөрэхэ, шэнжэлхэ, өөрынгөө һанамжа, бодол дамжуулха дүршэл шалабариа һайжаруулһан, нарижуулһан байха болоно. Тийгэжэ хурагшад, саашадаа X–XI классуудга буряад литература амжалтагайгаар шуудалха бэлэдхэлтэй болоһон байха юм.

II. Программын бүрдэл. (70 час)

Арадай аман зохёол

Аман зохеолой заншале литературада хэрэглэлгэ Арадай аман зохёол ба тэрэнэй жанрууд (1 час.)

Мифүүд «Дэлхэй яаж бии болооб?», «Арааха» (1час)

Домогууд «Хори тухай домог», «Хонгоодор тухай домог», Сартуул яһаганай домог(2час)

Дуунууд. Онһон ба хошоо үгэнүүд. Юрөөлнүүд. Таабаринууд (6час)

Үльгэрнүүд ба үльгэршэд (1 час).

—Гэсэр! эпос (6 час).

Монголой нюуса тобшо(1час)

Замай тэмдэглэлнүүд. Д-Д.Заяев «Замай тэмдэглэлнүүдһээ» (1час)

Б.Барадин «Замай тэмдэглэлнүүдһээ» (1час)

Б.Рабданов «Худалдаа наймаан, түбэд эхэнэрнүүд» (1час)

Э.Дугаров. «Будда Шакьямуни» » (1час)

Буряад арадаа гэгээрүүлэгшэд Ч-Л. Базарон. «Хаарташан» (зүжэг) (2час)

Д-Р.Намжилон «Буряад аршааншалай байдал»(2час)

Б.Барадин. «Сэнгэ баабай» (хоорөөн) (2час)

Буряад – монголой уг гарбалай домог (шүлэг) (2час)

Д.Дашанимаев «Тосон», «Туг»(1час)

Романтическая ёһо заншалай нүлөөн. С.Туяа. «М.Н.Богдановой дурасхаалда»(1час)

«Энэл даа түрэхэн таламни», «Ангар»(1час)

Ч.Цыдендамбаев «Концерт»(1час)

Д.-Д. Ж.Мункоев «Талаада гарабаб» (поэмэ)(1час)

Ц. Дон. —Хиртэлэн һарал (5 час).

Литературна теори: сюжет ба үйлын хүгжэлтэ.

К.Ш.Цыденов «Хээрэ» (Хөөрөөн)(2час)

Ц.Р.Галанов «Эсэгийн хүбүүн»(2час)

Ц.Ц.Дондокова «Охэ тухай поэмэ»(2час)

Бураад сонет. Сонелэй түүхэһээ. М.Ж.Самбуев. «Аласай замда юрөөнэб» (Сонелэй гүрлөөһөө) (3час)

Л.Д.Табхаев. «Угтай түүхэ» (Поэмэһээ хэһэгүүд)(2час)

А.Г-Н. Лыгденов «Үншэн», «Нюдэнэй аршаан» (2час)

Бураад литературала арадай аман зохеолой үзүүлһэн нүлөөн(1час)

Д.Н.Сультимов «Амиды зула»

Литературна теори: арадай аман зохеолой (оньһон үгэнүүдые түүхэлэн хөөрэлгэ) зүйлнүүд, уран зохеолой хэлэн.

СЭЭЖЭЛДЭХЭ ЗОХЕОЛНУУД

1. —Гэсэр! элосэй нэгдэхэ һалааһаа хэһэг.

2. Дашинамаев. —Тоёон! гэжэ шүлэг.

3. Б. Базарон. —Походто! гэжэ шүлэг.

8 класс (70 час)

№	Булэг ба темэнууд	Сая	Хэсэгтэй тухай	Булэг ба темэнуудтай шухала арга	шалгалта	Гэрэй даабари
1	Арадай Аман зохёол. -Арадай Аман зохёол. - Фольклор. Прозын жанрууд. - демогууд, туухинууд, мифууд- онтохонууд. шүлэгтэй жанрууд. Онцлон хонон үгэнууд. - ташбаринууд, дуунууд, юреселнууд; -улыгэринууд. - зүжэгтэмэл жанрууд. -зүжэгтэй жанруудтай онсо ялга.	9 1 1 1 1 1 1 1 1	Шэнэ темэтэй танилсалга ба бэхжиүүлгэ	Арадай Аман зохёол (фольклор) тухай ойлгосо. А.а.з. тухэлдээр хубаарилга; шүлэгтэй, прозын, зүжэгтэй. Тэдгэртэй жанруудтаар илгарал. Аман зохёол - арадай гүн ухаанай Байхан сэдвэхэтэй, үлэлгэн хэлэгтэй дундаршангүй баялг. Улыгэринууд - бураал арадай Аман зохёолой эгээ өхэ жанр г.м.	Онцлон, хоноо үгэнуудыг, ташбаринуудыг, үржэлнуудыг болон дуунуудыг сээжэлдэгэ.	Домог, туухэ, онтохонуудыг улшаха, хоорэхэ.
2.	Улыгэринууд ба улыгэртэд.	1	Шэнэ темэтэй танилсалга ба бэхжиүүлгэ	Улыгэртэд - туруу үзэл бодолоороо, бэлгэ, ташбаряараа онсо илгаржа, арадай дундаван урган гараван оюун ухаантан мун. Улыгэр хэлтэхэ ёно гурим.	Конспект	Улыгэртэд тухай доклад бэшэхэ
3.	Гэсэр - Бураал арадай эпос.	8	Шэнэ темэтэй танилсалга ба бэхжиүүлгэ	«Гэсэр» - бураадай геронческа эпосуудай элгэ сэхэн. «Гэсэр» улыгэр эрдэмтэртэй сугтуулан бэлгэжэ, бүридхэбэн тухай. Улыгэр соо бураал, монгол, түбэд болон бусад арадуудай соёл болбосоролтой галаар	Зачет	Уншаха, хоорэхэ, характеристика үгэхэ

4.	«Монголол ноуса тобшо»	3	Шэнэ темэтэй танилсалга ба бэхжүүлэг	Зохёолол түүхэт үндэсэн ба сюжет. Образуудын, «Монголол ноуса тобшо» ба ардтай аман зохиол, «Монголол ноуса тобшо» гэжн зохиолол урха шанар.	Уншаха, хөөрхэх анализ хэхэ.
5.	Буддын шажанай зохиолууд ба тлэнэй заншалууд, «Будда Шакьямуни».	3	Шэнэ темэтэй танилсалга ба бэхжүүлэг	Э. Дугаровай үргэн намтартай танилсалга. Буддын шажанай зохиолууд, «Будда Шакьямуни». Бураад багшын түүхэ-намтар. Уран зохиолууд сохон шажан мургэлгэй идэвхүүд ба урха баримтанууд. Буддын шажанай зохиолуудай нүлөөн.	Реферат, анализ хэхэ.
6.	XX зуун асэгэй ихинэй бураад литература ба тэрэжэй ёно заншалууд, Чойбалсан Дамба Газарон, «Хавртгашин», Донлок – Ривчин Намсралдон, «Бураад арванчиндэйдэй байдлы», Газар Газарлик, «Сэнгэ бидэбай».	6	Шэнэ темэтэй танилсалга ба бэхжүүлэг	Ардтай аман зохиолол, бэлэмдэ зохиолуудай, буддын шажанай зохиолуудай, ордтой ба харь гурвануудай литературауудай ёно заншалай бураад литератураууд бэл болон хуугэхэдэ үзүүлэн нүлөөн. Уран найханай литературауудай хоорондох харилцалан нүлөөн тухай ойлгоо үгэхэ.	
7.	Д. Дамнинийсэ «Тойно»	2	Шэнэ темэтэй танилсалга ба бэхжүүлэг	Пөлдэй зохиолууд тухай тобшо мэдлэн, «Тойно» гэжэ шүлэг соо Бураад оронтой хуугэхэ, индустри бэл болонхонисэ, худалмэришэн ангин урган гаравые, хүдоо нотагуудта хамтын ажалай батажабые магтаганинь.	Анлизэ үгэхэ
8.	Романтическая ёно заншалье бураад литературада хэрэглэгэ, Солбонэ Тула (П. Н. Дамбиню).	1 3	Шэнэ темэтэй танилсалга ба бэхжүүлэг	Романтизм тухай ойлгосо. Романтическая ёно заншалье уран найханай литературада хэрэглэгэ. Романтизм ба романтическая герой. Солбонэ Тула «Энэл даа түрэгэн таламин», «Ангар» гэжн романтическая пьеса. Гол герой дүрэ, Бураад ардтай аман ба бэлгэмэл зохиолуудтай романтическа ёно заншалууд, Философско лирикэ тухай ойлгосо	Уншаха, хөөрхэх, анализ хэхэ.
9.	Ч. Ц. Цыдендамбаев «Концерт» хөөрхөн	2	Шэнэ темэтэй танилсалга ба бэхжүүлэг	Гүнзгүүрүүлэн үгэхэхэ Ч. Ц. Цыдендамбаевай үргэн намтартай танилсалга	Анлизэ хэхэ

		бэхийжүүлэг	Д-Д. Ж. Мунков	Уран уншалга	Анализ хэсэг
10	Д-Д. Ж. Мунков «Тал далай гараб» нэмэгдэ	2 1	Шэнэ төмөртэй танилсалга ба бэхийжүүлэг.	Д-Д. Ж. Мунковай үргэн намтартай танилсалга.	Уран уншалга.
11.	Реал. истинскэ ёно заншалыс буряад литературала хэрэглэлэг. Реализм.	1 1	Шэнэ төмөртэй танилсалга ба бэхийжүүлэг.	Реализм тухай ойлгосо. Реалистичекэ ёно заншал. Зүбөөр зураглалга зүбтэй байлга хоёртой хоорондохи илгаа. Уран зохиолой герсийн доторой байдал зүбөөр зураглал харуулха аргинууд ба хэрэгсэлнүүд. Психологизм тухай ойлгосо.	Психологизм элементнуудыг олохо.
12.	Ц. Ц. Дондогой «Хэрэ»	3 2	Шэнэ төмөртэй танилсалга ба бэхийжүүлэг.	Ц. Ц. Дондой уран зохиолнууд тухай тоошо мэдээн. «Хиргэбэн буряа» туужа соо хүдөө аажгыг шинэчлэн хуонилгоха, илэнэ байдал байгуулаха уеыг зураглалга. Романыг елэххэл бодолшо болонгон үзэлтэй аяг зантай хубилгалтанууд.	Тестировани
13.	А. Х. Байруудга Бууулхай буу «Эгэ» «Мөөгөө» хамгаалтын «Бууулхай» айһый үе буряад дигтературада. К. Ц. Цыденов «Хэрэ» Ц. Р. Цыденов «Эгэлэн хүбүүн» Ц. Ц. Дондогой «Эхэ тухай нэмэгдэ»	2 1 2 2 1	Шэнэ төмөртэй танилсалга ба бэхийжүүлэг.	Тогтоолын Рашмын дүр. К. Цыденовай, Ц. Галазовай, Ц. Дондогойн творческо зам тухай «Эгэлэн» мэдээн. «Эхэ» эгэлэн аши туйн, ури хүүгэдэй үүрэг тухай философско урхитайгээр домоглосго. Эхэн бобраз байгуулаа. Поэмын уран найруулга.	Асуудалнуудта харюусаха
14	Буряад сонет Сонедэй түүхэлээ М. Ж. Самбуев «Аласай замла юрөөнэгэ»	1 2	Шэнэ төмөртэй танилсалга ба бэхийжүүлэг.	М. Самбуевай уран найханай юртэмсэ. Буряад сонет тухай мэдээн	Асуудалнуудта харюусаха
15.	Хүн турэлтэн, уг гарбал, уг аргауур Л. Л. Тапхаев «Угай түүхэлээ» А. Л. Лыденев	2 2	Шэнэ төмөртэй танилсалга ба бэхийжүүлэг.	Л. Л. Тапхаевай уран найханай юртэмсэ. А. Лыденев Мүнөө үе сагай гол шухала асуудалнуудай нэгтэн болохо хүнтэй баналтай, хүрхэ эсэххэлтэй, доторой байдалтай өрбө мурса зуриг давануудыг шинэххэлтэ.	Асуудалнуудта харюусаха

	«Үншэн», «Нюлтэй аршаан»	2					
16.	Арадай аман зохёолой заншалеы бураал литературада хэрэглэлэгэ. Д. Н. Сулытимов «Амиды зула»	1 2	Шээ төмэтэй танилсалга ба бэхжүүлгэ.	Д. Н. Сулытимовай уран бэйханай юртэмсэ, «Амиды зула». Зүжэгэй уран найруулгын онсо шэнжэ. Геройнуудай дүрэ. Философско удхань.	Асуудалнуудга харюусаха	Уншаха, хөөрхүлэ, характеристика	
	итого	70					
		час					

IV. Нурагшадай мэдэсэ, шадабарида табигдаха шухала эрилтэнүүд

Нурагшад нимэ юумэ мэдэхэ ёһотой:

- уран зохёолой текст, темэ, үзэл бодол, уран дүрэ (уран байханай образ), үзэгдэн зохёолой геройнуудые, сюжет,
- байгуулгын (композицийн) шухала онсо янзануудые, хэлэнэй зураглан тодорхойлохо арга хэрэгсэллүүдые.

Нурагшад нимэнүүд юумэ шадха зэргэтэй:

- үзэгдэж байһан зохёолнуудай байгуулгын (композицийн) зүйлүүдые илгажа ба тэдэнэй үүргэ тодорхойлжо;
- зохёолой геройнуудай өөр өөрын ба бултандань хабаатай шэнжэнүүдые тодорхойлон, характеристикэ үгэжэ, тэдэндэ автарай ямараар хандажа байһые элрүүлэхэ зорилготойгоор геройнуудые зэргэсүүлжэ;
- эпическэ, лирическэ, драматическа зохёолнуудые илгаруулжа;
- уран зохёолнуудай текст лирическэ, эпическэ, драматическа жанрай байһаарнь тэдэниие хараадаа абажа, тодоор,

уранаар уншажа;

- үзэжэ байһан зохёолой геройнууд тухай, тэдэндэ автарай ямараар хандажа байһые хараадаа абан, нурагша бүхэнэй, бүхы нурагшадай зэргэсүүлһэн аман гү, али бэшэмэл өөрын бодомжолготой сочинени (сочинени-бодомжо) зохёожо;
- уран зохёолой геройнуудта характеристикэ үгэхэ орёо түсэб табижа;
- бэсэ даагаад уншаһан литературна зохёолоор, зохёолой геройнуудта өөрөө ямараар хандажа байһанаа харуулан аман гү, али бэшэмэл һанамжа үгэжэ;

— Нурагшалта зорюулжа хэблэгдэн научно-популярна номой тайлбари үгэдэг оньһо, мүн литературна нэрэ томьёотой толи хэрэглэжэ.

8 класста буряад литератураар хэгдэхэ аман ба бэшэмэл шухала хүдэлмэри

Аман хүдэлмэри. Уран зохёолой ба научно-популярна, мүн сээжэлдэһэн текстүүдые зүбөөр, хурданаар, тодо уранаар, шангаар уншалга.

Уран зохёолнуудай юрэнхы удха дэлгэрэнгыгээр, тобишоор түүбэрилһэн шэнжлгын зүйлнүүдтэйгөөр хөөржэ үгэлгэ. Аман үгөөр зураглалга, зүжэглэл (инсценировка) бэлдхэл. Үзэжэ байһан зохёолоор аман үгөөр өөрын һанамжатай сочинени зохёолго. Үзэгдэһэн зохёолдо асуудал табилга. Зохёолой геройнуудта һурагша бүхэнэй зэргэсүүлһэн удхатай асуудалда характеристикэ үгэлгэ.

Бэшмэл хүдэлмэри. Уран зохёолнуудай гү, али хэлэгүүдэйн удхаар бэшжэ үгэлгэ. Үзэжэ байһан зохёолоор өөрын һанамжатай сочинени (сочинени-бодомжо) бэшэлгэ. Асуудалда дэлгэрэнгыгээр харюусалга. Һурагша бүхэнэй зэргэсүүлһэн асуудалда характеристикэ үгэлгэ. Уншаһан зохёолоор ба өөрын һанамжануудаар юрын ба ороо түсэб табилга. Бэеэ даагаад уншаһан зохёолоор, хараһан кинофильмээр, зүжэгөөр, теле-дамжуулгаар өөрын бодомжолготой һанамжа бэшэлгэ. Һурагшатай өөһэдэнь ажаглаһан үрэ дүн байтай ажал хүдэлмэри, аяншалга, экскурси, выставкэ г. м. тухай сочинени бэшэлгэ.

Һурагшалай бусад предметүүдтэй холбоо.

Буряад хэлэн. Публицистическэ шэгэлтэй текстээр ноотагай байгаалин, архитектурын хүшөөнүүдэй, түүхын ба искусствын зүйлнүүдые оруулалсажа байгаад дэлгэрэнгы ба түүбэрилһэн сочинени бэшэлгэ. Морально-теоретическэ ба патриотическа темэнүүдээр өөрын бодомжолготой сочинени (сочинени-бодомжо) бэшэлгэ.

V. Бурагсалгай ба методическа литература

1. Ц.Б.Бадмащиренова, К.Н.Гармаева, Б.Ш.Ширапова, Бурад литература 8-лахи класс, I, II хуби Улан-Удэ: «Бэллэг», 2013
2. Антология бурятской литературы 20 –н. 21 веков в 3-х томах. Улан-Удэ., 2011
3. История Бурятии в 3-х томах Улан-Удэ., 2011
4. Гунгаров В.Ш. Мифүүд ба домогууд, Улан-Удэ., 2001
5. Махаатов В.М., Цыденова Х.Г. Алтан гадаван, Улан-Удэ., 2005
6. Ошорова С.Г. Бурад аман зохсол, Улан-Удэ., 2003
7. Цыренова Ц.Б. Булагай эхин, Улан-Удэ., 2008